

Forfatter: Goldschmidt, M. A.

Titel: Hjemløs

Citation: Goldschmidt, M. A.: "Hjemløs", i Goldschmidt, M. A.: *Hjemløs*, udg. af Mogens Brøndsted ; Harald Jørgensen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, 1999, s. 496. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-goldschmidt03-shoot-idm139686918502192/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Hjemløs

sig borte fra den, fra alt det svage, elegante, leflende, falske Liv! Op-give det, lukke alle Dørene, der vare blevne aabnede for ham, lukke sig selv sammen i kraftig Trods, engang med Tiden skaffe sig en ny Selskabskreds istedenfor den forrige, ligesom man skifter Klæder. Fremfor Alt – sagde han, idet han reiste sig og aftørrede sin vaade Pande – skal Pøblen ikke see, hvordan et Menneskes Lidelse seer ud. Naar de høre, at et Menneske er kommet i Kast med Ulykken, at han er bleven Krigsfange, saa strømme de til med begjærlig-nysgjerrige Øine, som naar Fangerne i Rom maatte kjæmpe med de vilde Dyr eller indbyrdes som Gladiatorer. Og da vee den, som synes at gve efter for Smerten! Da bøte de Tommelfingeren til Tegn paa, at han skal have Dødsstødet.

.... Der er noget Ubarmhjertigt ved dem Allesammen – formo-denlig ved mig med. Men da Fader stod i Døren og saae paa mig, da gjorde jeg uden at vide det Bekjendtskab med min sande Slægt. Denne mageløse, vemodige Mildhed, hvormed han opoffrede sig og slæbte sig ene til Vognen, for at end ikke een Skoletime skulde tages fra min Fremtids Lykke, den hører ogsaa til min Natur, ja, det vil sige, den er i mig som en Brønd uden Spand og Vinde, og hvoraaf der aldrig bliver øst. Men jeg fornemmer dog altid Muligheden af at kunne elske upartisk, elske som de Bortdragende, de Døende. Men de Andre! ... Hun har formodenlig følt en grim Vellyst ved at see mig gaae under i dette Hav af Fjendtlighed, det var jo pikant, hun kjendte mig personlig! ....

.... Velan! Det er endda godt, at jeg i Forveien fik skrevet til Hald og afslaaet hans Indbydelse. *Tabula rasa!* Vi stryge Fortiden ud! Fremtidig kun hele Venner og hele Fjender, snaest mulig af med de halve Venskaber og ikke mindst Schøtts!

Da han havde taget denne Beslutning, lagde han sig rolig til at sove, ligesom paa Jordens yderste Rand, med Ryggen til Uendelig-heden.

Under den store literaire Tournering havde Schiøtt ikke Tid til at skjænke dem, der faldt for hans Haand, stort Meer end øet Blik og en Gravs. Men med Hensyn til Otto følte han dog, saavidt det i Hast kunde skee, nogen Misfornøielse. Det Daarlige i hans Natur,

som den nye Virksomhed havde kaldt tillive, var for Ottos Vedkommende blevet rigelig mættet. Det var den sugende, smertefulde Uvillie, som En, hvis Udvikling for dette Liv er standset, uvilkaarlig kan komme til at fornemme overfor den, hvis Tilværelse udfolder sig, hvis Lykke stiger og kan stige høit. I denne Henseende var Schiøtt endog for Øieblikket bleven mere beroliget, end han ønskede; han var en af de Faa, hvem Otto virkelig kunde have ærgret ved at gaae tilgrunde.

Han havde ventet at see Otto modfalden, bleg, sentimental, og blev derfor lidt overrasket, da de mødtes og han i hans Væsen saae en stille Trods, ja da Otto endog hilste ham med umiskjendelig From.

De seer saa lunefuld ud, sagde Schiøtt, De er nok i godt Humeur.

Hvorfor skulde jeg ikke være det ved Synet af Dem? Jeg tænkte paa den honnette Mand, som De engang skildrede, han, som har Mod til at tale skjønt og opbyggelig om Retfærdighed, Sandhed o. s. v., indtil I see rigtig stvt og fornøiet paa ham ....

.... Saa indrømmer han, at han taler bedre, end han handler, ligesom Præsten. Ja, den Erfaring vil De ofte gjøre i Verden, og jeg har udtrykkelig gjort Dem opmærksom paa Forskjellen mellem Ideal og Natur.

Er det da en Fuldkommenhed, er det Noget at prale med, at Ens Natur begaaer Frafald fra Idealet?

Aa, nei; men ved Regnskabsopgjørelse vil det findes, at man med Idealet har virket paa Andre, ført dem ....

Ja, ført dem, Gud veed hvorhen! ....

Hvad for Noget? De vil dog ikke paastaae, at jeg har ført Dem paa Afveie? Vil De maaskee løbe hjem til Deres Moder og klynke og sige: Hr. Schiøtt forførte mig, Moer!

Nei, De har nok belyst Veien for mig, men ikke anderledes end som Lygterne paa Karethen. Jeg skal altid erkjende, at jeg selv kjører Vogmen, og at min Skjæbnes Heste trække mig.

Vel, og en af Deres Skjæbnes Heste havde forleden Aften en Pibe i R-pen.

Ja, svarede Otto leende, og De soufflerede, De blæste i Piben.

Meget godt; tildeels gjorde jeg det, jeg nægter det naturligvis ik-

ke. Men jeg har fra Deres Side forgæves ventet paa Tak for den Compliment, jeg gjorde Dem, ved at anlægge Idealets Maalestok og tage haardt fat, som man gør paa dem, der er Krummer i.

Jeg har den Ære at takke; jeg haaber, De undskylder den Prosit, som kom seen....

Jeg be'er, gør ingen Omstændigheder. Og læg forresten Mærke til, at her i Kjøbenhavn er en lille Ydmygelse ofte en Vinding; De faaer maaskee netop derved Venner. Her er det overhovedet ikke Skik at vise sin Rigdom formeget og udfordre med den; vore største Capitalister føre et borgerligt Huus, de bygge ikke Huse, hvor »Marmorbilder stehen und sehen Dich an«, og ogsaa i Selskabslivet kan De see noget Lignende; man holder sig lidt fra Damerne, siger dem ikke for mange smukke, vellydende Complimenter, for saa gjorde man strax »Cours«. Nei, Faermin, jevnt og forsigtig, saa kommer man vidt, og bedre er det at falde nede end høst oppe paa Limen.

Ja, Tak, det er meget godt, Schiøtt, og i alt Fald, nu, da jeg taler med Dem, bærer jeg ikke Nag. Men jeg anseer det for min Pligt at sige Dem, at De fremtidig bør vogte Dem for mig, Der er noget Særegt ved min Skjæbne, de engang udsendte Ønsker gaar paa egen Haand, og med eller imod min Villie maa jeg komme til at gøre Dem Fortræd.

Maa jeg saa blot bede om, at det bliver *med* Deres ærede Villie! sagde Schiøtt irriteret.

De skiltes.

Det havde ramt Ottos Bevidsthed, at Schiøtt hos ham forudsatte en magtesløs Villie, og han, som netop behøvede Energi til den store Forladtheds Kamp imod Verden! Han kom atter tilbage til Opjørelsen af dette Regnskab. Han begyndte at anklage Digtekunsten: den udmarver, den overfører i Phantasien, hvad der burde tilhøre Virkeligheden. Det manglede blot! At ogsaa Andre skulde kalde ham svag og characterløs, at han skulde hjemfalde til virkelig Ydmygelse! Han vendte sig fra alle ydre Anliggender til denne indre; den første Tanke var at foreslaae Schiøtt en voldsom Handling; men overfor Schiøtt kunde man paa saadan Maade let blive latterlig. Man hæder blødt Jern til Staal ved Hjælp af Ild og Kul, men hvor ere i en stille Tid slige Mddler til at staa hårde Vilhen?

Han mødte Lieutenant Holm med en anden ung Mand. Hvor disse Mennesker dog førte en ganske anderledes kraftig Tilværelse end han, syntes ham. Hvor de holdt sig livlige, i Øvelse, beredte til at tage Lykken djærvt om Livet! De slog dem unægtelig lidt løs; men hvilke djærve Ord lader ikke Goethe Hercules sige overfor den forfinede Dannelse: Bei meines Vaters ewigem Bart o. s. v.

Han hilste inødekommende paa Lieutenant Holm som en Mand, der havde Nøglen til Livets Sundhed, og Lieutenanten havde Interesse for Otto som et ungt Menneske, der skrev Dramaer, forførte Piger og red stridige Folk over. De fornyede hurtigt Bekjendskabet og fulgtes ad til en Conditor, hvor de bl. A. traf den unge Baron Løvenhjem. Lieutenanten præsenterede; Begge lod, som om de mødtes første Gang.

Otto blev hurtig optaget som Medlem af denne aabne Forening, og der opstod, hvad man kalder Venskab, mellem ham, Lieutenant Holm og Baron Løvenhjem. Der var Noget ved Baronen og Officieren, som imponerede ham, og det var den uforstyrrelige Tro paa dem selv, den Selvtillid eller Arrogance, der ikke udtalte sig i Systemer eller Theorier, men laa i deres Personlighed, i deres Tone, Holdning og Ansigtstræk. Hvad der forbittede adskillige Andre, nemlig den Mine, de havde, som om hele Verden hørte dem til, optog han med sit poetiske Gemyt som Udtrykket af en skjult, ufatteligt, men virkelig Berettigelse. Bestemt syntes dog Venskabet mellem ham og Baronen. Løvenhjem var hverken et ædelt eller uædelt Menneske, men en »skikkelig Fyr«. Han havde hævnnet sig og meente nu, at det kunde være nok, skjøndt han ydermere sagde, at han vilde drikke Otto fordærvet; men det var kun Plagiat efter en Officier, der paa saadan Maade sagdes at have dræbt sin Kones Elsker. – Otto havde faaet at vide, at Løvenhjem havde pebet, og fandt det efter Omstændighederne i sin Orden; han gik udenfor sig selv og maalte med en Alen, der var gjældende i Verden. Han havde nu engang Interesse for Løvenhjems Væsen, studerede det; der var i alt Fald intet Plebejisk deri, ingen Misundelse, og i Almindelighed var der dog hos ham en vis fri Udsigt over Verden, Frugten af en adelig Opdragelse. Men hiin Kjendsgjerning forhindrede ogsaa enhver sand Venskabsfølelse fra Ottos Side; han betragtede sine nye Venner som Midler eller Redskaber, Skjæbnen i rette Øieblik hav-

de ladet ham finde. Den Forudsætning, hvori de modtog ham, bidrog til at præge Forholdet; han gik ind paa, at han skulde være kold, hensynsløs, determineert. Dette udviklede sig til en næsten frygtelig Øvelse især mellem ham og den unge Baron. Naarsomhelst der var noget Voveligt eller Farligt, satte Otto Begges Liv ind for at føre det igjennem. Det var en evindelig Duel, hvis Hovedformaal for Otto var at hærde sin Villie, den af Verden udfordrede og af Schiøtt haandede Villie. Han fortalte Løvenhjelms om hin romerske Hærfører, der før at seire lod Legionens Ørn kaste ind mellem Fjenderne; saaledes, sagde Otto, kaster jeg mit Æresord ind og henter det hvergang tilbage. Løvenhjelms blev reven med og fandt, at det var en ganske morsom Leg, enten det nu var tilvogns, tilhøst eller tilsøes, at de vildeste og voveligste Ting bleve foreslaaede, men kunde sjeldnere føre det igjennem; han havde ikke Ottos Overmaal af Kraft og poetiske Energi, hans Phantasi saae ikke Ørnen blive kastet ind imellem Fjenderne.

Baade han og de Andre misforstode Ottos Udtryk og den Sinds-tilstand, hvortil de hørte. De troede, at han ved »Fjenderne« forstod Samfundet og Publikum, at han nærrede Nag, og at hans hele Adfærd var en Slags fortvivlet Trods. Havde han givet ringeste Tegns paa Følsomhed, vilde de have viist ham en virkelig Medlidenhed og tillige en kunstig, krænkende, vilde have taget Magten over ham. Nu ansaae de ham for ulykkelig, men for en »Pokkers haard Hund«. Men Sandheden var, at han selv aldeles ikke følte Ulykken, saasnart han blot kom til at søge efter Lykken. Der var i hans Sind en besynderlig klar Følelse af, at Hadet var en Gift, der skadede ham selv meest. Dette kom vel af Skønhedssandsen: Det Skjønne, han havde seet, stod ham høiere end han selv, om det end stillede sig fjendtligt til ham; det kunde ikke falde ham ind at ville drage den Verden, hvortil Camilla og Grevens hørte, ned. Men han havde paa en eller anden, ham selv uklar Maade baaret sig feil ad; den sædvanlige Vei var nu bleven ham spærret; men ved hver voldsom Ting, han paa-lagde sig, ved hvert Forsøg paa med sin hele Personlighed at spille Plat eller Krone om Lykken, syntes det hans uendelige Ungdoms-haab, at han nærmede sig til »det store Øieblik«, til en umaadelig Skjæbne, og paa sær Maade bestyrkede han sig heri ved ivrigt Studium af store Mænds Historie, af Maaden, hvorpaa de vare blevne

store; det gav Anledning til uendelig Glæde, stor Angst og ny Stræben efter at holde sig beredt.

Fordi under Alt dette hans virkelige barnlige Væsen dog stadig var virksomt, fordi der paa Bunden af hans Sjæl var Poesi, Skjønhedsands og Livsfriskhed, faldt ikke Andet ham ind, end at Alfons og Sem maatte kunne mærke det, medens i Virkeligheden hans Adfærd ogsaa overfor dem var afsluttet, kold og ubøielig. De bleve frastødte og søgte ham sjældnere. Den Eneste, der trolig holdt ved ham, medens hun viste ham samme Kulde som han hende, var den lille Birgitte. Han havde nu engang sagt, at hun skulde komme og læse med ham hver Søndag Eftermiddag, og saa lod han hende aldrig gaae forgæves. Naar hun havde læst med ham, havde hun Lov til at blive en Times Tid og gjøre Opvarmning, hente Maskinen og skjænke paa Theepotten til ham, og om saa »de Andre« gik til Frederiksberg eller Assistenskirkegaard, kunde det ikke falde hende ind at opgive den Lyksalighed. Han vilde ikke tilstaaet sig selv, at hun for ham repræsenterede en lille, afsluttet Verden, at hun knyttede ham til hans Barndom: han havde jo engang, da han ret var sorgfuld, seet sin Barndom i hendes Øine. Ei heller kunde han bekvemme sig til at tale kjærlig til hende, det vilde jo let have seet ud, som om han trængte til kjærligt Svar. Saadan sad han taus, medens hun sad i Krogen og hendes Øine som en trofast Hunds vogtede paa ham. En Søndag Eftermiddag var Sem kommen. Otto fortalte ham om et stort »Sold«, og Sem, hvis Tænder løb i Vand, talte advarende om Drukkenskab, hvorpaa Otto meente, at man aldrig kunde forfalde til et saa foragteligt Svneri. – Da reiste Birgitte sig i sin Krog og sagde: Det maa De ikke sige, Hr. Krøyer, for min Moder drikker.

Saa Du er næsvis, sagde Otto og kastede hende ud.

Men han tilbragte otte Dage i stor Vaande og Angst for, at hun ikke skulde komme igjen, og da hun saa kom næste Søndag, antog han vel øieblikkelig den kolde Holdning; men hun havde alt seet ham ind i Øinene.

Man kan i Almindelighed ikke benytte et Middel uden ogsaa at blive benyttet af det, eheller forsøger man at betvinge sin virkelige Natur, uden at den ad Omveie tager Magten. Hvad der bidrog betydelig til at drage Otto ud i Kammeratlivet, var det poetiske Haab

om at gjøre Erfaring og at møde Guden. At Træets Sjæl er en Dryade, som under overordenlige Omstændigheder kan vise sig, og at Havets Sjæl er en Havfru, som ligeledes Nogle have seet, er en Tro, man just ikke bærer paa i det daglige Liv, men som intet poetisk Gemyt ganske kan løsrive sig fra. Otto søgte ude blandt sine nye Venner Lunets, Uafhængighedens, Frihedens Aand eller Genius. Ofte var den ham nær, men netop paa en saadan Maade, at den aldrig kunde gribes. Ved Hazardspillet følte han den; naar han tabte, syntes det ham, at deilige, lyse Kvindeskikkelser stode velvillige og hjælpende bag de Vindende, og derfor hedder jo ogsaa det bedste Tærningekast *jactus Veneris*, det af Venus beskyttede; men naar han vandt, var det dog kun noget mat Sølv eller halvsnavsede Sedler, han strog til sig, og de deilige Genier fulgte ikke med. – Det var ogsaa hans Fornøjelse ved Drik, at saa kom de ganske nær. Under Lystigheden blev der fortalt saa mange Historier om Soldets Helte, som nu vare bortgangne, om bedre Tider og særegen Lykke, som Heltene havde havt – thi ogsaa i denne Verden gaaer Sagn om et tabt Paradiis. Og naar Otto da om Natten gik hjem, syntes det ham i de tause Gader med største Bestemthed, at der blandt Husenes Klokkestrænge var en eller anden, som førte ind til Lykken, og Hun vilde komme og lukke op, hvis man trak – blot man vidste, hvilken af dem det var. Engang vilde han virkelig trække i en, som med sit Messinggreb tindrede saa mærkværdig i Maanskinnet; men saa sagde Løvenhjem, at det var schofelt, det var kun fulde Skrædersvende, der saadan ringede Folk op.

Videre end til denne Grad af tilsløret Bevidsthed kunde Løvenhjem ikke bringe Otto, skjøndt han selv ofte overskred den. Otto var saaledes organiseret, at paa et vist Punkt tabte han Sands og Smag for Nydelsen; hans Natur var uden Hjælp af hans Villie Raaheden fjendsk. Men Tilfældet vilde, at Løvenhjem opdagede en særegen Punsch, som han og Otto pludselig bleve lige forelskede i. Man lagde et stort Stykke Sukker paa en Rist over en Kasserolle, gjød lidt Arrak derpaa og antændte den og lod nu under fortsat langsom Paagyldelse Sukkeret brænde, indtil det smeltet var faldet ned i Kasserollen; deri gjød man da hed Rhinskviin og Champagne.

Løvenhjem sagde: Formodenlig af Brændingen har denne Drik en delicious, tør Eftersmag, der bestandig fordrer meer Drik.

For endelig at faae Otto drukket under Bordet gjorde han en gang et sandt Mesterstykke med Tillavningen, og Selskabet sad om den store, hede Bowle.

Ja, er den ikke extra idag? spurgte Baronen og udbragte en Skaal.

Da Ottos Glas var fyldt paany, holdt han det imod Lyset, kvægede sine Øine og sagde endelig til Baronen:

See, Ægypterne troede paa Sjælevandringen, og der er vist ogsaa Noget i det. Har De aldrig mærket, at en Hund eller Kat pludselig og uden Grund viste Dem en underlig Kjærlighed? Det var maaskee en af Deres Forfædre, som i ustandsmæssig Skikkelse vilde meddele Dem en Hemmelighed, f. Ex. om en nedgravet Skat ....

Jo, Død og Pine, sagde Løvenhjem, saadan en Hund har jeg kjendt! Bare man dog kunde lære Hundesproget og faae Pengene!

Ja, der seer De, vedblev Otto; men det var forresten ikke det, jeg vilde sige. Nei, seer De, ligesom nu nogle Sjæle gaae ind i Dyr, saadan gaae naturligvis andre Sjæle ind i Planter. Det oversaae Ægypterne ganske og Pythagoræerne ikke mindre, da de for ikke at æde Sjæle besluttede at leve blot af Planter. Men de uskyldige Barnesjæle gaae i Lilier, Jomfruerne, der døde tidlig, gaae i de hvide Roser, de deilige Hustruer blive røde Roser ....

Guds Død! sagde Baronen, saadan en rigtig Provencerose! Det falder mig ind: jeg har kun een stor Synd paa min Samvittighed. Det var saadan en nydelig lille Kone med store, mørke Øine, og jeg gjorde ikke Cour ..... jeg kunde saa godt lide hende. Men nu gaaer hendes Mand og praler af, at jeg har villet forføre hans Kone – hun har pralet til ham! Uf, jeg er et slet Menneske!

Vel; de aandfulde Sjæle, see, de gaae i Viinstokken og Sukkerrotten, de vandre over til Vestindien, og saa komme de frem i Rommen. En eller anden kjærlig Sjæl ønsker at bevise mig noget Godt og titter til mig udaf Perlerne paa denne liflige Punsch – derfor føler jeg denne umodstaaelige Wahlverwandschaft, derfor higer jeg denne Drik efter mine Læber og gjør saadan en mærkværdig behagelig Virkning, bæver i alle mine Nerver, lokker mig endog om Middagen, naar det er schofelt at drikke Punsch. Den gode Sjæl

veed, at jeg har faa levende spirituelle Venner .... hvem kan det egenlig være? Sjæl, hvo er Du? Geist, Esprit, værdige Slægtning, hvor have vi seet hinanden før? Hvi elsker Du mig? ....

Pludselig blev Otto bleg og taug. Han kjendte ingen andre Døde end sin Fader, og i dette Øieblak saae han Faderens blege Ansigt, som det havde viist sig for ham sidste Gang i Skolen. Han satte Glasset fra sig.

Hvad er det? sagde Baronens; De faaer dog ikke allerede ondt? Drik! Skaal! Damernes Skaal!

Jeg drikker ikke mere Punsch, sagde Otto; er der Nogen, som rider med ud til Bellevue?

I det Mørke! i det Veir! ..... Drik nu, Krøyer!

Dersom De endnu engang opfordrer mig til at drikke, sætter jeg Dem Punschebollen over Hovedet.

Gjør De?

Otto standsede foran ham og sagde: Ja, paa Ære!

Vel, jeg ....

Nei, sagde Lieutenant Holm og trak Baronens tilside, vil Du have Hat paa, saa vælg hellere en Blyhat ..... Kom, skal vi spille Tærninger paa Bellevue? Eller skal vi have en Bank? .... Velan, *allons, messieurs, courage, courage!*

Otto sang:

»Wohlauf, Kammeraden, aufs Pferd, aufs Pferd!« o. s. v.

Han følte godt, at denne Maade at leve paa førte ham en ganske anden Vej, end han vilde. De smaa Formaal med stor Betydning forsvandt, og af uvilkaarlig Trang omdigtede han Livet. Han havde læst om hiint engelske Officersregiment, som dannede sig af landflygtige Adelsmænd, da Jacob den 2den var forjaget, og som for deres Konges Skyld og til Tak for den Gjæstfrihed, Ludvig d. 14de viste ham, udgjød deres Blod paa alle franske Valpladse og taalte den bittreste Tilsidesættelse og de haardeste Savn uden at knye. Til Modeller for de Helte, han skildrede, havde han brugt Lovenhjelms og Lieutenant Holms. Af en Sabels krigerske Klirren, et flygtigt smukt Udtryk i Lovenhjelms Ansigt eller en af de smaa forvovne Bedrifter havde han frembragt staalhaard Klang, stridbare Cavalier-

skikkelser og vilde Krigsscener, og var en Stund tilfreds dermed, troede, at det skulde sende Samfundet det rette Bud fra ham. Men en Dag, da Alfons var hos ham og paa hans Anmodning spillede him krigersk-religiøse Sang, følte Otto aldeles tydelig, at den Loyalitetens, Ridderlighedens og Opoffrelsens Aand, den vemodig skjønn Sjal og Duft, der havde aanded ham imøde af Fortællingen, og som han netop havde villet gribe og personliggjøre, ikke var tilstede, men flagrede udenfor ham, og dette udenfor Flagrende syntes ham hans eget virkelige Væsen, der havde mistet sit Hjem.

Ved at see den dybe Sørgmodighed, som malede sig paa Ottos Ansigt, tog Alfons Mod til, ad en Omvei at forebringe en Advarsel og begyndte at tale om Schiøtt, om den Kritik, han havde skrevet, og om det Lykkelige, hvis Otto aldrig havde kjendt ham.

Nei, sagde Otto, det kan jeg ikke indrømme, for jeg holder af ham. Jeg holder saa meget af ham, at jeg kan tilgive ham, at han altid har været min Overmand! Overfor ham har jeg aldrig været rigtig fri ....

Ja, Du er lidt bleven tyranniseret af ham, skjøndt Du er meget bedre end han.

Nej, jeg er ikke! Og i alt Fald, naar jeg har seet hans Ansigt, har det altid gjort noget af den livsalige Virkning, det havde paa mig første Gang .... kan Du huske første Gang, vi saae Schiøtt? .... vi to Børn! .... Naa, det hjælper jo ikke at tænke tilbage ....

Ja, allerede dengang opstillede han falske Theorier!

Nei, Du gjør ham Uret. Schiøtt er oprindelig af god Slægt og født med Anskuelse af Skjønheden. Han har paa underlig Maade savnet Evne til at troe paa de æsthetiske Idealer, han opstillede; men han har vakt dem hos mig og bragt mig til at troe paa dem, fordi vi ere i Slægt.

Men, i Guds Navn, hvad vil det sige: i Slægt? Du er jo ikke i Familie med Schiøtt!

Otto svarede lidenskabelig: Jo! Jeg er aldeles vis paa, at den indiske Verdensanskuelse er den rette! De have jo staaet ved Tilværelsens Kilder, hvorfor skulde de da ikke vide bedst Besked om vor Naturs Mysterier? Jeg er overbevist om, at der er og bliver fire Kaster, og at Forskjellen aldrig udryddes. Der er først Menneskene med adelig Sjal og adelig Skjæbne, gjennemtrængte af Skjønhed,

udstraalende den, beherskende Alle med magisk Magt. De ere naturligvis faa; Naturen er ikke ødsel med det Bedste. Hvis Dit Folk var frit og havde en stor Skjæbne, vilde Du høre til dem, Alfons; paa Dig kunde hjælpes blot ved at vi erobrede Jerusalem og gav Jer den tilbage. Den anden Kaste ere de, der have en adelig Sjæl, men Skjæbne af lavere Art. En Moder seer vidunderlig dybt, eller hun taler prophetisk om sit Barns Skjæbne uden at vide det. Hun sagde saa tidt om mig: Gid han var et Grevebarn! Med min Skjæbne ligner jeg det Menneske, som paastod, at hans Pande ikke var høj nok for hans Tanker; de vare i Fængsel; saasnart de reiste sig i deres Mægtighed, fik han en forsmædelig Hovedpine. Schiøtt har det paa en anden Maade, hos ham, troer jeg, er Skjønhedstanken distraat. Den næste Klasse ere de, som udføre endog det Gode paa uskøn Maade – f. Ex. de, der gjøre Vel imod En, fordi de hade en Anden – eller de, som udføre det Slette, men paa særegen, smuk, elskværdig Maade, der vidner om, at deres Sjæle ere Bastardsjæle. Endelig den sidste Klasse udgjøre Plebejerne, der hverken udvendig eller indvendig have Skjønhed. Jeg har seet Folk med et saadant Udtryk af Misundelse, Uforsømmethed, Begjærlighed, dyrisk Vellyst, ja med noget saa Dyrisk, at jeg paa det Bestemteste protesterer imod at være i Familie med dem, at nedstamme fra samme Menneskepar som de. Rødt Skæg eller flade Næser, Svineøine, tykke Pander eller desl. – Alt er Mærke paa, at deres Slægt nylig er avanceret fra Dyreriget ind i Menneskeriget, de staae paa Rangforordningens sidste Trin, og gennem Slægterne, troer jeg, kan det stadig af den Opmærksomme skjønnes, om Nogen, endog en Smuk, har Blod i sig af den Race, hvis Natur er det Schofle og Sandselige, og imellem Folk af forskjellig Race indtræde da de værste Mesalliancer – for vi Andre kunne ogsaa synke ned, men have ikke hjemme der.

Men, sagde Alfons, naar de lære Noget, gaaer det over.

Ikke altid, Naturen er for stærk. Nu skal jeg fortælle Dig et Exempel. Blandt dem, jeg skal sammen med iaften, er en af vore unge Digttere. Han skriver alle mulige Slags, leverer Noget i enhver Genre, der er paa Moden. Han er stærk bygget, har svære Hænder og Fødder og store Ører. Han skjuler sin Sjæls Lurvedhed og Plebejisme under et paataget, djærvt Væsen; han forstaaer at smigre, idet han tilsyneladende skjælder Dig ud. Han kom til mig, da han havde

hort, at jeg havde været paa et stort greveligt Bal; saa skulde vi være Venner. Han ansaa mig for En, der forstod at svinge mig op ved Brugten af de meest gudsforgaaende Midler, og for at smigre mig sagde han engang: De er maaskee en af disse Blegnæser, der »troer«; men der er, Gud straffe mig, ingen Gud!

Hvad sagde Du saa?

Jeg sagde: Jeg kommer ikke mere hos Grevens.

Efter en Pause sagde Alfons: Ja, men Du kan troe, at et Menneske kan blive ligesom forgiftet, naar han er sulten og ikke har at spise.

Tanken om Nødvendighedens Magt over en Menneskesjæl var nærvædet at bringe Taarer i Øinene paa Otto; men han betvang sig ligesaa hastig og sagde: Jeg vilde nødigt gøre ham Uret! Men det er ikke saa! For Brødetets Skyld bliver intet Menneske Hund, naar der ikke er en hundsk Natur i ham. Nei, Du kan troe, denne Forskjel er givet skjæbnesvangert. Ingen Sjæl svinger sig op over det Punkt, som er den bestemt ved Fødselen. Maaskee efter titusinde Aars Forløb griber den et Glimt af Gudernes Tog. Men her paa Jorden er ingen Fremgang og Udvikling, og det er i Grunden latterligt at kæmpe – ja, man kæmper jo stadig, af naturlig Drift, og for ikke at falde ned i tredje Klasse .... Det er en Fortvivlelse, der grænder til Vanvid at skulle troe, at man ikke hører til Iste Klasse – at skulle troe Keiser Napoleon af en anden Race, ikke være beslægtet med ham eller Perikles eller Sophokles! Det var dog den skrækkeligste Ulykke! Jeg vil heller ikke troe det! Men der er kommet noget Ondt over mig, og lad det nu dygne sig op i større og større Mængde, tilsidst sprænger jeg det – og jo større Massen var, desto højere bliver det slynget op.

Ja, men hvad troer Du, Folk sige, naar Du saaledes lader det »dygne op«?

Folk! sagde Otto henkastende og med et tvungent Smil.

Ja, Din gamle Rector f. Ex. talte igaar om Dig.

Naa, hvad sagde han?

Ja, han sagde, at Du havde opgivet Timerne og nok slog Dig løs.

Saa? Ikke videre?

Jo. Han sagde Noget, som jeg formodentlig skulde sige Dig.

Naa, hvad er det da? Er det ondt, saa lad mig faae det hurtigt!

Han sagde: Der gaaer nu igjen en Menneskesjæl ad Helvede til.

Efter en Pause sagde Otto tankefuld: Ja, der kan man see; han troer, at jeg ligger i Vandet; men han tager ikke engang en Baadhage for at fiske mig op.

Ved det Gilde, som holdtes om Aftenen, var Samtalen lidt efter lidt bleven overveiende literair. En af de unge Forfattere sagde: Det gaaer med de klassiske, »skjønne og gode« Værker som med Beethovens Musik; Alle beundre, men Ingen forstaaer den, og naar Dandsemusiken kommer, smile alle Ansigter, man føler sig befriet fra den grandiose, værdige, skjønne, store Kjedsomhed; men man siger naturligviis, at det er kun Dandsemusik. Hvad Menneskene søge og have ubetinget Ret til at finde i Literaturen, er Adspredelse, Morskab, Glemsel; Literaturen skal være pikant; den skal være omtrent som en livlig Conversation, hvori en fin Equivoque ikke skader. Saadan vil man have det, forsaavidt man ikke hykler og er affecteert. Man gjør nok officielt, koldt, beundrende Knix for de Store, der tale om det Høie og det Dybe; det hører nu engang til i et Samfund, som holder Præster; men man elsker os Andre, der ikke ville uleilige eller ydmyge Folk med at hæve dem op imod Naturens Orden, ikke anstrenge dem med Ideal og Æsthetik og saadan *humbug*.

Han med de store Ører var af samme Mening og tilføiede kun, at Literaturen mindre burde være pikant end djærv. Det er ganske vist, sagde han, at al den Snak om fremmede Klassikere har fordærvet og udhulet os

Samtalen gik videre, og i Anledning af et Beriderselskab, som da gav Forestillinger, blev opstillet den Paastand, at Beriderne egenlig ere det sande chevalereske Element i Tiden.

Ja, sagde Otto, og Beriderskerne repræsentere altsaa Tidens sande Kvindelighed!

I den Disput, som nu paafulgte, kom Otto trods sin Høflighed til at vise en Hovmod, imod hvilken den Adelsstolthed, som Løvenhjelms undertiden forraadte, faldt aldeles igennem; thi Adelsmanden Løvenhjelms anerkjendte dog Borgerfolk for virkelige Væsener og vilde, hvis han havde tænkt derover, ikke have nægtet dem